

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL X No. 20
11 MAI 1930

In acest număr: *Osânda împotriva studenției de Octavian Pric; Despărțire, Soare de Martie, poezii de Em. Giurgiuca; Regele Ferdinand de I. Lupaș; Probleme bănățene de Iosif Nemoianu; U. P. B. de Vladimir Nicoară; Cronica politice externe: Tulburările din Indii de V. P. R.; Cronica politice interne: Plebiscitul electoral; Nu există comunism! de Alexandru Hodoș; Gazeta rimată: Calamități de Lăcustă Vodă; Insemnări: Destrămare, Lista civilă, O punere la punct, Agonia țărănișmului, Mussolini și războiul, Comercializarea teatrelor, Bibliografie, etc. etc.*

CLUJ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. REGINA MARIA No. 35

32 PAGINI

UN EXEMPLAR 10 LEI

Țara Noastră

Osânda împotriva studentimei

S'a pus în discuție o chestiune însemnată, care merită o aprofundată luare-aminte. S'a spus, de undeva de sus, că pentru o țară ca a noastră, avem prea mulți studenți. Numărul lor e exorbitant. Numai la Universități se găsesc câteva zeci de mii. Făcând o comparație între noi și Apus, o seamă de oameni găsesc, că în punctul acesta am întrecut orice închipuire.

— Ce se va alege din oamenii aceștia, spun scepticii noștri de toate categoriile, și unde vom putea plasa mulțimea aceasta de tineri, când se știe ce greutatea întâmpinăm de pe acum în această privință?

— Vedeți, spun alții, ce bune au fost măsurile dlui dr. C. Anghelescu, când a introdus în școală examenele de primire, de selecționare, de oprire pe loc! Ce ne făceam acum, dacă mai lipsiau și acestea? Am fi fost inundați de studenți, cum nu ar mai fi fost țară în lume.

Problema pusă în forma aceasta merită o analiză serioasă, deoarece în jurul ei s'a creat o atmosferă nesănătoasă, care trebuie împărsiată în interesul binepriceput al tineretului nostru școlar.

E într'adevăr caracteristic, că cei nemulțumiți cu numărul studenților se gândesc și astăzi, ca întreaga chestiune să fie soluționată prin măsuri de reprimare oficială, punând cum s'ar zice jandarmul la poarta fiecărei școli, ca pe unii să-i lase să intre, iar pe alții nu! Vom vedea ce greșite au fost și până aici acele măsuri excepționale, care s'au aplicat școlilor, în vederea unei reglementări artificiale, aplicate regimului școlar.

Indiscutabil, că mulțimea studenților nu poate să fie decât o vie satisfacție pentru mândria noastră națională. Ce dovadă mai dorește cineva despre râvna acestui popor pentru școală și cultură, decât

școlile noastre arhipline, și încă în covârșitoare majoritate de fii din popor, ținută la învățătură cu cele mai grele sacrificii, pe care le aduce această nație săracă și stoarsă.

Cât privește Ardealul, situația este și mai satisfăcătoare. Acest popor românesc de dincoace de Carpați a fost oprit secole de-arândul de a intra în școli; cu atât mai îmbucurător, deci, pentru noi toți, dacă astăzi într'al doisprezecelea an de stăpânire românească, dominează el, cu fiii săi, chiar și școlile cele mai înalte ale țării.

Dar chestiunea se pune altfel. Lumea vrea să aibă un răspuns, ce va fi cu studenții, cari ies din școli și așteaptă o situație din care să trăiască?

O îngrijorare și zadarnică și prematură! Țara noastră este atât de mare, ca să încapă într'înșă toți, și cei învățați și cei ce nu aspiră să trăiască pe urma unei diplome de școală specială. Legenda, că o să vină vremea când nu vom mai avea loc pe pământ, e o poveste rămasă de acum o sută de ani. Pe atunci Malthus a ținut să alarmeze lumea cu asemenea teorii, că după treizeci de ani nu va mai fi loc pentru oameni în Anglia, pentru ca astăzi la o sută de ani să fie desmințit pentru totdeauna.

Laturea rea însă a alarmismului acesta inutil și primejdios este, că dă prilej la o seamă de abuzuri oficiale. Autoritățile sunt din firea lor înclinate să recurgă la acte de arbitrar, de câte ori le vine o bună ocazie.

În legislația școlară românească avem destule greșeli de natura aceasta, cari vor trebui se dispară.

Mă gândesc la examenul de primire în clasa întâi de liceu. De ce a fost nevoie de acest examen, când candidatul are în regulă certificatul de patru clase primare, cu toate examenele reglementare? Ce mai trebuie examinat la bietul băiat? Sau se crede cineva atât de infailibil, ca să poată rosti sentința, că peste cinci, zece, treizeci de ani, nu are să fie nimic de capul lui?

Tot asemenea e și cu examenul de admitere în clasa patra de liceu. Elevul, după ce are examenele reglementare și îndreptățirea școlară să treacă în clasa a patra, e reținut pentru ca o comisiune inchizitională să-l pună în stradă, să nu mai înmulțiască în mod inutil populația școlară din liceul superior!...

Mai regretabil e, că abuzul acesta de sus are darul să încurajeze pe cel de jos, unde nu arareori o seamă de oameni cred serios, că au și ei o misiune de a continua cu așa zisa selecționare și a face, ca elevii să sângereze cu totul din alte motive, decât din acele dictate de școală și învățătură.

Nu cred în puterea niciunui argument menit să justifice o procedură arbitrară în ceea ce privește accesul fineretului nostru la școală. Școala și cultura este un bun comun, întocmai precum și dreptul omului la existență. Iar într'o țară ca a noastră, care stăm pe tabloul țărilor cu știință de carte la locul al treilea dela coadă, ar trebui dimpotrivă să deschidem larg porțile învățaturii, ca să intre toți ceice au puțină și îndreptățire ca să fie acolo. Noi ne dăm

seama, că serviciile publice gem de elemente lipsite de pregătirea și cultura inerentă pozițiilor ce ocupă. Că pe un teren foarte vast lipsa de pregătire serioasă și clientela politică dețin locul științei și al autorității intelectuale.

Este acesta teren destul de mare pentru cei douăzeci de mii de fineri universitari, chemați să îndrepte și să lumineze ei cu știința și pregătirea lor calea care duce țara spre vărfuri.

Ne place să ne referim mereu la Apus, să preamărim cultura și patriotismul francez, să ne încânte progresul și avântul de aiurea și nu ne dăm seamă, că pretutindeni precursorii au fost școala și apostolii ei. Numai dela școală se poate aștepta înoirea acestei țări în toate mădularele sale. Aceasta e, care trebuie să ne îndemne, ca porțile școlilor să le ținem deschise și să nu admitem acolo alte mijloace de selecționare, decât cele dictate de rezonul științei și culturii.

Căci nu cu flori e presărată calea, pe care merge studentul timp de aproape douăzeci de ani, cât stă fără întrerupere pe poziții, cu întreg bagajul său moral și material. Celce cu toate aceste a răsbîț și a câștigat marea bătălie, are drept la viață și la toate avantajele ei.

În alte țări, cu organizații de stat bineînchegate, asemenea chesfiuni nu se ivesc. Acolo studentul este privit cu mândrie. El e nădejdea unui echilibru sănătos, el prin pregătirea și cultura sa va face să dispară toată mediocritatea și incompetența, dimpreună cu numărul celor ce trăesc din întunec.

Aiurea studentul înseamnă cultură, avânt, dragoste de țară!

Nici la noi nu poate fi altceva.

Mai demult se zicea, că numai copiii răi sunt o sarcină pentru părinți. Studentul pentru o țară a fost și trebuie să rămână o mândrie.

De aceea, mai domol cu osânda!

OCTAVIAN PRIE

Despărțire

Rămas bun țarină-a belșugului
Și-al copilăriei mele cuib de cuc,
N'o să mai cresc, n'o să mai cânt pe drumul plugului,
Și smuls de lângă boii blânzi, mă duc . . . mă duc . . .

Dacă mi-ar crește umbra 'n câmp altoii
Precum tot câmpul îmi va crește 'n gând,
Prin fină și pe trup cu biciul ploii,
Pe drumul toamnei aș porni cântând.

. . . Știu: plugu 'n șură mi s'o rugini,
La poartă doi părinți bătrâni vor plânge,
Sub cer străin și mohorât voi răfăci
Fără de țință, fără soare, fără sânge . . .

Și de mila milei străinului,
Urâtul m'o lua cu mângăerea 'n gazdă,
Și mi-o 'nveli ca 'n umbra spinului
Hodina mea din plânsul dorului de brazdă.

. . . Pe-aici va plânge țarina înăbușită 'n buruiană,
Un loc în strana dreaptă va fi mereu pustiu,
Mama va duce flori și-o plânge la icoană,
Și satul va fi frist, că nu mai viu . . .

Soare de Martie

Sub pom cuprinși în aburi de pământ,
Cum stau cătând la câmpul tras de pluguri,
Din spate, parcă îngrădit de muguri,
Se uită 'n mine-un tânăr chip de sfânt.

Cherub cu ochii negri de copil,
E tânărul din care eu m'am rupt,
Frumosul cap lângă obrazul mi supt
E soare 'n umbra unui cimitir.

Și cum gândesc la cerul de demult,
În urma mea, din timp aud un glas:
Să fi rămas în câmp, să fi rămas . . .
Și-mi ară'n suflet vorba ce ascult : . .

Și-mi vine să m'acopăr cu pământ,
Să nu mă simt mai mult, să nu m'aud . . .
Cherubul tânăr, peste câmpul crud,
Să urce singur scările de vânt . . .

EM. GIURGIUCA

Regele Ferdinand

VI.

Programul Regelui desrobitor și întregitor de țară. — Constituția din 1923. — Legile de unificare. — O clipă de reconciliere politică: adesiunea tuturor partidelor la înființarea Patriarhiei Române în 1925.

Punctele esențiale ale programului regal dela Alba Iulia au următorul cuprins:

„Vreau ca țărănimia stăpână pe veci pe ogoarele, ce le-a dobândit, să le dea toată puterea de rodire în folosul ei și al binelui obștesc.

Vreau ca muncitorimea credincioasă patriei să-și afle soarta tot mai prosperă într-o viață de armonie și de dreptate socială.

Vreau ca în hotarele României întregite toți fiii buni ai țării, fără deosebire de religie și de naționalitate să se folosească de drepturi egale cu ale tuturor Românilor, ca să ajute cu toate puterile Statul, în care Cel-de-Sus a rânduit să trăiască împreună cu noi.

Vreau ca Românii din toate straturile sociale, insufleșiți de năzuința unei depline înfățișări naționale, să se folosească toți de legitima ocrotire a Statului.

Vreau ca în timpul Domniei mele, printr-o înfînsă și înaltă dezvoltare culturală, patria noastră să-și îndeplinească menirea de civilizație, ce-i revine în renașterea Orientului european, după atâtea veacuri de cumplite sbuciumări.“

Acest program dela Alba Iulia n'a avut darul să unească la enunță comună, constructivă, partidele politice nici cel puțin în vederea lucrărilor pregătitoare pentru Constituția, ce urma să-și dea România întregită, cu concursul firesc al tuturor provinciilor, cari erau acum părțile ei integrante. Deși mulți credeau că lucrarea aceasta ar trebui săvârșită valorificând toate elementele în concordanță cu dezvoltarea istorică a poporului nostru, astfel ca în ea să-și recunoască Românii din toate provinciile sintetizarea aspirațiilor naționale seculare, la 1923 s'a votat totuși o Constituție, care nu era decât Constituția exotică dela 1866 cu câteva modificări impuse de prefacerile însemnate, prin cari a trecut țara mărită. Inversunatele lupte parlamentare și extraparlamentare nu au fost în stare să dea altă direcție legislației române. Aceasta, sub influența convârșitoare a răposatului Ion I. C. Brătianu, a rămas statornică în năzuința de a desființa din teritoriile alipite vestigiile străine, cari prin puterea tradiției și a inerției aveau oarecum rolul de a perpetua în sufletul populației amintirea personalității juridice și constituționale a imperiilor prăbușite.

În baza Constituției dela 1923 a urmat apoi întreaga operă legislativă, dând în câțiva ani o serie considerabilă de legi fundamentale, organice, elaborate în cea mai mare parte după aceeași metodă, fără a ține seamă de eventuala contribuție pozitivă, acceptabilă și folositoare a provinciilor alipite. Ca excepție merită să fie amintită legea pentru unificarea constituțională și administrativă a bisericii ortodoxe-române, elaborată prin înșiși reprezentanții autorizați ai organizațiilor bisericesti provinciale, cari au înțeles că legile de unificare trebuiesc înlocuite prin concurs unanim și prin coordonarea binefăcătoare a tuturor elementelor chemate să viețuiască împreună, iar nu prin subordonarea silită, care poate să supere și indispună de o parte, să privilegieze de alta, pe nedrept. Ei au înțeles să țină seamă de îngrijorarea, pe care o exprimasă la începutul secolului XIX-lea I. Portalis față de tendințele de unificare legislativă a Franței, în următoarele cuvinte vrednice și azi de toată atențiunea: „Cum s'ar putea da aceleași legi unor oameni cari — deși supuși aceluiaș regim, — au obiceiuri așa de diferite? Cum s'ar putea stărpi obiceiurile, datinele de care oamenii erau legați ca de niște privilegii și pe cari le priveau ca tot atâtea bariere împotriva voințelor schimbăcioase ale unei puteri arbitrare? S'ar fi temut cineva să nu slăbească sau chiar să distrugă prin măsurile violente legăturile comune dintre stăpânire și dintre supuși“...

Un singur moment s'a părut, că pasiunile politice pot ceda pasul unei înțelegeri superioare a datorilor față de neam și de interesele lui permanente.

Când s'a votat legea pentru înălțarea bisericii ortodoxe-române la rangul de patriarhie, aceasta s'a făcut cu adeziunea entusiastă a a tuturor partidelor politice (1925). Era un semn de bun augur: pe cei învrăjbiți de politica militantă cotidiană a reușit să-i apropie autoritatea spirituală a bisericii, a cărei misiune de căpetenie este propovăduirea păcii și a frăției: „să ne iubim unii pe alții, ca într'un gând să mărturisim“.

În împlinirea acestei misiuni trebuie să dea mână de ajutor și feluritele instituțiuni culturale, sociale și economice, cari toate se întemeiază pe postulatul solidarității creatoare, exprimate în cuvântul: unul pentru toți și toți pentru unul.

VII.

Solicitudinea Regelui Ferdinand pentru așezămintele religioase-culturale. — Academia Română. — Societatea Română de Geografie. — Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român.

Cetățenii României s'au obicinuit să aștepte dela Regele țării mai mult decât împlinirea datorințelor împreunate cu conducerea statului. În deosebi dela reluarea Domniilor naționale, Capul statului și-a făcut o normă de procedare să participe cu viu interes pretutindeni, unde se putea înregistra vre-un pas de progres în domeniul vieții publice. Regele Ferdinand a continuat cu râvnă și cu tot sufletul tradiția aceasta monarhică, nelipsind dela nici unul din numeroasele momente de afirmare și bucurie obștească a neamului și a țării. Memorable vor rămâne, în analele diferitelor instituții cercetate și încurajate prin deosebita sollicitudine a Suveranului, cuvintele regale, ce au răsunat adeseori impresionând adânc asistența.

„Destinele popoarelor sunt în mâna Atotputernicului — spunea Regele cu prilejul investirii I. P. S. Miron Cristea, ca mitropolit-primat al României. — Prin urmare credința la un popor este singura temelie traică, pe care se poate răzîma viitorul său“.

La jubileul de o jumătate de secol dela înființarea Academiei Române accentua că: „Dumnezeu a binecuvântat munca roditoare pe terenul istoric, științific și literar. Semințele aruncate cu credință și cu dragoste în ogorul întelenit al culturii românești... și-au adus rodul însuțit. Iar lupta pentru unitatea limbii ne-a condus, prin vitejia ostașului român, la sfărâmarea granițelor vitregi dintre frați și la întregirea Statului Român în hotarele sale firești; până la marginile graiului românesc“.

Ideea exprimată aci o completează mai târziu Regele Ferdinand, cu ocazia semicentenarului Societății Române de Geografie, în altă formă, prin o sugestivă comparație între situația geografică din trecut și de astăzi a României. „În chip firesc — spunea el atunci — ne vine îndemnul de a face o comparație între situația României din vremea, când această societate și-a luat ființă, și între situația României de astăzi. Pe atunci două Principate încă vasale, de curând unite, în luptă cu mari greutăți externe și interne. România era un pământ pândit și râvnit de împărățiile vecine, iar noi cu inima sfâșiată trebuia să ne uităm peste hotarele puse cu sila între frații de același sânge. Corpul nostru național era atât de greu și de adânc ciunfit, încât cu drept cuvânt spunea un geograf francez că, dacă s'ar putea aplica în geografie definițiile mecanice, s'ar zice că România este o

țară, al cărei centru... cade în afară de teritoriul, în care evenimentele istorice au hotărât-o; cu alte cuvinte România așa cum era înainte de 1918 făcea impresia unei țări cu echilibrul geografic instabil". Și Regele constată cu profundă mulțumire, că am ajuns „la acel echilibru geografic stafornic, care cu toate greutățile, ce ne stau în cale, ne poate îngădui, să pășim cu încredere la desăvârșirea organizării și cunoașterii amănunțite a întregului pământ românesc“.

Dintre așezămintele culturale-științifice din cuprinsul Transilvaniei, ne vom opri numai la două, asupra cărora s'a revărsat cu îmbelșugare munificența regală a Părintelui României întregite.

Este așezământul mai vechiu al „Asociațiunii“ de o parte și cel mai recent: „Institutul de Istorie Națională“ al Universității din Cluj, de alta.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, pătrunsă chiar dela începutul activității sale (1861) de importanța decisivă a culturii naționale ca izvor de putere creatoare și împăciuitoare, a făcut tot ce i-au permis mijloacele modeste și împrejurările vremii, spre a-și împlini misiunea spre binele și în folosul poporului. După adunarea dela Alba Iulia (1 Dec. 1918) împrejurările i-au îngăduit să facă mai mult, fiindcă și mijloacele au sporit.

Când a făcut Regele Ferdinand în vara anului 1919 călătoria sa cea dintâi prin Ardeal, fiind primit de mulțimea poporului pretutindeni cu entuziasm, cum nu s'a mai pomenit pe aceste plaiuri, era lucru firesc, să nu lipsească nici „Asociațiunea“ dela praznicul de împărtășanie al negrăitei bucurii obștești.

A fost o fericită idee a i se oferi Regelui Ferdinand prezența de onoare a „Asociațiunii“ noastre. În această calitate a urmărit cu viu interes părintesc toate lucrările ei, prezidând ședința festivă comună a Academiei Române și a „Asociațiunii“ la București (1924), participând la adunarea generală din acelaș an, comemorând împreună cu noi întâiul centenar al eroului Avram Iancu la Țebea, unde a rostit aceste neuitate cuvinte lângă gorunul lui Horia și mormântul lui Iancu: „Ai murit chinuit pe roată tu, nefericitule Horia, cu ai tăi. Iar tu, viteazule între viteji, Avram Iancu, închis-ai ochii rătăcitori pe drumuri, singur numai cu fluerul tău, cu sufletul întunecat și nemângăiat, pentrucă îți vedeai zădărnicită ținta faptelor tale... Credința în suflete, răbdarea în muncă și cinstea în viață au adus biruința voastră, iubit popor al munților Apuseni. Păstrați cu sfințenie aceste frumoase virtuți!“

Iar prin cuvântarea, rostită cu acelaș prilej, în adunarea dela Câmpeni, Regele Ferdinand s'a înscris printre cei dintâi citori ai instituțiunii noastre spunând: „Ca un semn al dragostei mele pentru „Asociațiunea transilvană“ și în amintirea acestor serbări înălțătoare, în cursul cărora am fost înconjurați cu atâta sinceră iubire și cald entuziasm, dăruiesc suma de una sută mii lei, din care „Asociațiunea“ să înființeze un fond pe numele nostru, iar venitul să se întrebuințeze pentru ajutorarea tinerimii la învățarea meseriilor și a industriei casnice“.

Nici în testamentul său generos, prin care dispune a se distribui suma de cincizeci milioane lei pentru scopuri culturale și caritabile, nu a dat Regele Ferdinand uitării „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“.

Astfel se poate afirma, că la 1919 a fost un ceas binecuvântat, când Regele Ferdinand fu ales ca cel dintâi președinte de onoare al „Asociațiunii“, dupăcum binecuvântată fusese și la 1861 clipa alegerii lui Andreiu Șaguna ca întâiul președinte al acestei instituțiuni. Atât restauratorul mitropoliei ardelenne istorice, cât și restauratorul patriei străbune daco-romane, au înțeles și au reușit să lase urme neperitoare despre activitatea lor nu numai în ogrorul obștesc al neamului, dar și în brazda mai îngustă a „Asociațiunii“, membrii căreia vor ști să se închine totdeauna cu pietate și recunoștință atât în fața mormântului dela Curtea de Argeș, cât și celui păzit de leii de lângă biserica din Rășinari.

— Sfârșitul în numărul viitor —

I. LUPAȘ

Probleme bănățene

— Greșeli săvârșite. — Țeluri și datorii viitoare —

Cauzele situației actuale sunt multiple.

Cele de ordin general ar fi: războiul mondial care a slăbit capitalul național din vechiul Regat, în schimb a întărit pe acela minoritar din Banat; apoi votul universal, secret și obligator, precum și insuficiența conducătorilor vieții noastre economice, cari, în locul unui spirit centralizator luminat au creat un sistem de esrescențe ale centralismului.

Dintre cauzele de al doilea ordin, cea mai importantă a fost abandonarea completă și distrugerea sistematică a idealismului local, la care au contribuit, în egală măsură, atât conducătorii dela centru, cât și cei din Banat. Imediat după unire, sediul idealismului local bănățean a fost mutat la Sibiu, de unde a trecut, — deodată cu arhiva Consiliului dirigent — la Cluj. Reacțiunea viguroasă și spontană a bănățenilor l-a mutat la București, pentruca acolo să dispară cu desăvârșire. Imprejurările locale, precum și aspirațiunile spre o viață superioară, — aport la consolidarea statului, — au fost mai bine cunoscute de funcționarii din ministere sau politicianii zilei, decât de localnici. Evident că, în asemenea condițiuni, cele mai multe măsuri luate au fost rău plasate.

În loc ca remarcabilul capital național al vechiul Regat să fi adunat și îndrumat capitalul răzleț al românilor bănățeni, el a întins mână de ajutor, — fie prin măsuri legislative, fie prin sprijin efectiv — capitalului minoritar. Ar fi extrem de instructiv să se știe precis, cu date statistice, progresul uimitor pe care l-au făcut minoritarii pe teren economic, în mare parte grație concursului dat de statul român. Registrele Băncii Naționale din Timișoara, ale Creditului Industrial din București, ale inspectoratelor industriale și comerciale, ne-ar putea edifica în această privință.

Rezultatul este, că românii de pretutindeni, azi s'au avântat în viața economică a Banatului, desorientați, lipsiți de sprijin înțelegător

și deci descurajați, au pierdut averi și muncă imensă. Câți deponenți români nu deplâng zeci de milioane, câți milionari români, vechi și proaspeți, sunt azi muritori de foame, pe câtă vreme, sub o conducere înțeleaptă și binevoitoare, ei ar putea fi astăzi stâlpi puternici ai burgheziei românești din Timișoara.

* * *

Dar capital național mai există încă în Banat. Avem două poziții câștigate în lupta ce s'a dat: M. D. R. („Reșița“) și „Prima Casă de Păstrare“ din Timișoara, câștiguri obținute în condițiuni cari urmează să se cristalizeze de aci înainte. Mai avem în provincie câteva bănci mai mici, dar solide, câțiva negustori cu situație foarte bună, apoi mulți țărani cari ar putea trece la o viață burgheză, fiindcă în realitate ei nu mai sunt țărani.

Și mai avem încă ceva: rămășițele vechiului idealism local care, pus în valoare, ar putea să constituie un puternic imbold.

Din toate aceste elemente trebuie să se plămădească armata care va susține lupta de aci pe toate terenurile vieții. Ce aspect și ce sfârșit va avea această luptă, — cine ar putea să prevadă? Din cele spuse rezultă doar atât, că unirea politică ne-a impus realizări de ordin practic: economice, sociale, religioase, culturale; că înfăptuirile economice de până acum, în Banat, nu corespund intereselor noastre, dimpotrivă, ele sunt în defavorul nostru și există chiar teamă de o subjugare economică, căreia i-ar putea urma și altele.

Privind prin această prismă viața colectivă a românilor bănățeni, credem că sentimentul vag de neliniște, pe care ni-l sugerează haosul în care ni s'a părut că am trăit în ultimii zece ani, ar putea fi înlocuit cu o cunoaștere ceva mai precisă a stării noastre; pe deoparte, imaginea misiunii noastre naționale, iar pe de alta pericolul ce ne amenință. Acesta ar fi un prim razim de orientare și, poate, cel dintâi punct de închegare al idealismului nostru local, care va trebui de aci înainte să fie creat de noi înșine. Cel care a fost s'a dus și nu mai poate fi reînviat în forma în care a existat.

Cum s'ar putea proceda la realizarea acestui deziderat? Mai întâi, printr'o muncă migăloasă de cercetare științifică a tuturor condițiilor noastre de trai, o muncă grea și îndelungată. Ar urma, apoi, a doua etapă: concluziunile ce vor rezulta din cunoașterea situației locale trebuiesc puse în concordanță cu interesele de dezvoltare ale statului român. Și credem că, deocamdată, e bine să ne oprim aci. Abia după ce s'au parcurs aceste două etape, ne va fi permis să zugerăm mirajul unei vieți superioare.

Asupra celei de a doua etape am putea chiar anticipa. Ne găsim anume în situația fericită, ca interesele statului național să coincidă perfect cu interesele românismului în Banat. Neajunsurile noastre se trag în mare parte din faptul, că nici conducătorii centrali, nici localnicii nu au recunoscut aceste interese, sau le-a lipsit priceperea pentru a le satisface.

Un stat național burghez are o formă de guvernare centralistă, — cecece în cazul nostru este chiar de dorit, (fărămițați pe regiuni am cădea pradă minorităților mai puternice pe teren economic); dar centralizarea să fie luminată, conștientă și binevoitoare, iar nu anarhică. Subt scutul și cu ajutorul acestui fel de centralism, localnicii să-și vadă de interesele lor, să-și creeze idealurile lor locale, evident, și acestea cumpătate, nu haotice.

Cel dintâi pas înspre făurirea unui idealism local va aduce — credem — o ameliorare a atmosferei noastre, viciată de atâtea anomalii bolnăvicioase.

Astăzi, afirmarea în viața publică este în bună parte în funcție de laringe și coate; astăzi ne măsurăm cu centimetrul meritele și valoarea, reală sau închipuită, în vederea luptei pentru pâinea cea de toate zilele. Astăzi preocuparea de căpetenie a celui mai umil funcționar, cismar sau țaran, este participarea la spectacolul oferit de cavalerii industriei electorale (și această credem că va intra în decadență, comenzile statului fiind tot mai anemice).

Toate acestea și multe alte rele — încredințările între frați și vorba sau litera nesăbuită, surplus de energie al unui neam cu temperament viciat — vor fi atenuate și poate canalizate într-o direcție mai sănătoasă și mai utilă. Atmosfera limpezită ne va da puțința să ne cunoaștem mai bine drumurile comune în viață, drumuri la al căror fundament fiecare din noi va putea contribui cu o petricică, fără a ne mai face examenul complex și reciproc.

* * *

Dar cine să îmbrățișeze, mai întâi, ideea idealismului local?

Burghezii, cari nu există? Micii comercianți și meseriași, prea puțini la număr și prea slabi? Ei sunt direct lăsați pradă burgheziei minoritare! Țăranii? Dar aceștia nu au însemnat niciodată și nici unde o armată de pioneri ai unei idei. Ei se absorb, încet, în straturile sociale superioare, dacă acestea îi pot atrage, sau se apără în felul cum știu și pot, dacă se văd primejduiți. Subt acest raport, în Banat avem o situație mai fericită decât în alte părți ale țării, căci țaranii noștri știu să se apere și cu armele culturii. Dezamăgiți, ei se izolează și redactează foaie populară la Șoșlea (*Cuvântul Satelor*), scot revistă la Comoriște (*Zorile Banatului*), formează și instruesc coruri și fanfare, fac compoziții muzicale, sculptură (frații Bosioc) și își văd de munca câmpului cu aceiaș ardoare și pricepere. Pe ei îi guvernează morții, iar nici decum consilierii agricoli sau scrisorile ministeriale — lectură veselă pentru ei, — și cu atât mai puțin propagandistii electorali sau culturali pe cari, astăzi, țaranii noștrii îi ascultă cu rezerva spectatorului la „comegie“.

Rămân deci intelectualii. În situația dată, lor le revine sarcina să fie pionerii și apostolii unei noi vieți, ei au răspunderea în fața generațiilor viitoare.

IOSIF NEMOIANU

U. P. B.

(Fragment)

La sediul societății U. P. B. doamna prezidentă și cu domnișoara secretară stau la bioururile respective așezate vis-a-vis, și după aparență studiază amănunțit.

Doamna prezidentă, cu părul cuviincios tuns și ceafa cu etape rasă cu îngrijire, își poartă cu seninătate obesitatea și părul cărunt. Pentru moment ochelarii americani cu ramă neagră îi acopăr ochii, de oarece răsfoește grăbită și nervoasă un vraf de ziare.

Domnișoara secretară deși se apropie de a doua tinerețe e simpatică, felină, zveltă și elegantă. Și-a aranjat meticolos diverse hârtii, după care și-a deschis poșeta cu ustensilele de toaletă și lucrează febril la corectarea naturei. Deodată doamna prezidentă energică peste măsură mototoleşte gazeta cercetată pe toate paginile și se aburcă cu greutate din fotoliul, care își ridică în sus teleurile cu deplină satisfacție. Cu pași de vagmistru furios, se apropie de subalternă, care o privește mirată.

Prez.: Asta-i curată bătaie de joc!

Secret.: Ce este, doamnă prezidentă?

Prez.: La toate eforturile noastre, presa nu ne dă nici un concurs. Nici odată nu insistă suficient asupra chetelor și serbărilor noastre. Nu arată uriașul folos, pentru întreaga societate, a muncii noastre desinteresate. Și mai cu seamă nu pomenește niciodată numele meu! Ai plătit la gazete anunțul ce ți l'am dictat?

Secret.: Da! La toate! A și apărut!

Prez.: Poftim, n'a apărut! (*Smuncește gazeta de pe biroul său și o dă secretarei care o răsfoește calm*).

Secret.: Ba da, doamnă! „Uniunea pentru binefaceri angajează domnișoare și domni pentru chetă pe străzile Capitalei. Informațiuni la sediul Uniunii între orele 3—5 p. m.“.

Prez.: Unde-i?

Secret.: Poftim!

Prez.: A! Intr'un colț la mica publicitate și cu litere cât pu-recii! Asta-i curată sabotare! Când facem viitoarea chetă?

Secret.: S'a obținut autorizația pentru Duminică.

Prez.: S'au prezentat candidați pentru chete?

Secret.: Foarte mulți! Am ales și angajat cu doamna vice-prezidentă 15 domnișoare și 15 domni.

Prez.: Ne mai trebuie?

Secret.: Foarte puțini și nu-i absolut necesar. Se poate face cheta și cu cei angajați. Dacă s'ar mai prezinta cineva azi, și-ar fi de bună calitate, veți hotărî dv.

(*Doamna prezidentă se așează în fotoliul respectiv și cetește. Domnișoara secretară privește îngândurată un punct fix. După o scurtă pauză se aude un ciocănit și intră domnișoara Tanța Floridi*).

Tanța: Bon-jour!

Prez.: Bon-jour mam'zel! Ați venit...

Secret.: Pentru chetă probabil!

Tanța: Da! Am cetit anunțul d-v. în „*Dimineața*“.

Secret.: Vedeți doamnă prezidentă? Se cetește chiar și în ultima pagină.

Prez.: E surprinzător! Cum l'ai găsit?

Tanța: Căutam anunțul meu...

Secret.: A! Aveți un anunț?!

Tanța: Da. Pentru căsătorie. Dar am găsit și anunțul d-v. și-am venit.

Prez.: Perfect! (*Iși scoate ochelarii și-o studiază amănunțit*).

Secret.: Cum vă numiți?

Tanța: Tanța Floridi.

Secret.: (*scriind*) Ocupația?

Tanța: Dactilografă la ministerul muncii.

Prez.: Așaaa! Bun! Infățișare prezentabilă. Privire expresivă. Siluetă elegantă.

Secret.: Picioar fin, pulpe zvelte.

Prez.: Fii bună, ma chère, și mișcă-te puțin.

Tanța: (*surâzătoare*) Cum să mă mișc?

Secret.: Plimbați-vă! (*Tanța se plimbă*).

Prez.: Mda! Nu-i rău! Ceva mai ritmic, ma chère, mai ritmic! Da! Bine! Și mai felin, mai felin! Ai șolduri frumoase. Evidențiază-le! Mai multă suplete! Știi ce-nseamnă?

Tanța: O! Da! Am luat lecții de suplete!

Prez.: Perfect! perfect! Să vedem: suplează-te la dreapta! Mda, da, nu-i rău! Suplează-te înainte. Bine! Acum uită-te la mine și surâde. (*Tanța surâde șters*). O! e lugubru!

Secret.: Să știi domnișoară, că pentru chetă surâsul e de o importanță capitală.

Prez.: Și infinit de variat! O domnișoară care știe să suradă cum trebuie și să varieze surâsul după persoane, are succesul asigurat. Uite, ma chère: imaginează-ți că sunt un locotenent de cavalerie pe care vrei să-l chezezi, și surâde.

Tanța: Nu pot!

Prez.: Pentruce?

Tanța: Un cavalerist mi-a fost, cum să vă spun, infidel, și am repulsiune pentru arma așa.

Prez.: Presupune că-s un senator.

Tanța: (*se apropie surâzătoare*). Vă roog... pentru văduvele de război.

Secret.: Admirabil! Doamnă prezidentă, îi dăm calea Victoriei.

Prez.: Știi franțuzește, ma chère?

Tanța: Foarte puțin.

Prez.: Învață ceva franțuzește și ți-e asigurată calea Victoriei.

Secret.: Și cultivă-ți surâsul. Variaza-l și intensifică-l, ca să zic așa. De asemenea să-ți nuanțezi vocea. E foarte important. Când te aptopii de un domn bătrân și elegant, îți apleci capul pe-un umăr, privești lânguros și timid și-i zici sfioasă: „pentru orfaani“. Să știi că-l dai gata! Iar când scoate portmoneul îți bombezi piepful și surâzi dulce, dulce, privindu-l în ochi. Vei fi mulțumită de rezultat. Dimpotrivă, cu un tânăr se schimbă procedeul. Aici se impune o ușoară nuanță de îndrăzneală. Surâsul e provocător, vocea metalică, gestul sigur. Despre ofițeri nu-ți mai vorbesc. Ai spus că-i cunoști. De altfel nu-s un articol atât de important pentru chetă. N'au nici-odată bani.

Tanța: (*sfioasă*) Au bunăvoință!

Prez.: Ce remiză poți avea din bunăvoință, ma chère?!

Secret.: Unde-o fixăm pe domnișoara?

Prez.: Domnișoarei îi prevăd un frumos succes la chetă. Trebuie să-i dăm un loc bun. Va fi avantajos și pentru noi. Să circule pe bulevardul Elisabeta până în colțul stradei Brezoianu. Dar cu multă prudentă și cu mult tact, ma chère. Pe acolo mai sunt, cum să-ți spun, mai sunt unele femei care se adresează bărbaților pentru interese pur personale, ca să zic așa. Din nenorocire, sub raportul îmbrăcămintei și al fardurilor nu se prea deosebesc...

Tanța: Ba da, doamnă. Nu sunt întovărășite de-un bărbat și n'au cutii pentru chetă!

Prez.: Ai spirit de observație. Da, așa e! (*Către secretară*) Apropos, ce tovarăș îi dăm domnișoarei?

Secret.: Vai, doamnă prezidentă! Nu mai avem nici un domn disponibil!

Prez.: Poafe se prezintă azi cineva.

Tanța: Aș putea merge cu...

Secret.: (*malicios*) Prictinul dv.!?

Tanța: O, nu! N'am! Cu verișorul meu.

Prez.: Dacă-l aduci să-l vedem...

Tanța: Nu poate veni. E liber numai Duminică.

Prez.: Ce ocupația are?

Tanța: Funcționar de bancă.

Prez.: Tânăr?

Tanța: 28 ani.

Prez.: Presentabil?

Tanța: Da.

Prez.: Descrie-l puțin.

Tanța: E un băiat foarte simpatic, aș putea zice frumos.

Prez.: Bine, bine; dar cum e?

Tanța: Svelt, blond, cu părul ondulat, veșnic surâzător.

Prez.: Se îmbracă bine și cu gust?

Tanța: Așa cred.

Prez.: Duminică la 8 să vii cu el aici. Voi constata personal. Dar fix la 8, că la 9 începe cheta. La revedere ma chere și sunt mulțumită că te-am cunoscut și că ne dai binevoitorul dtale concurs la opera noastră caritabilă și desinteresată.

Tanța: La revedere și vă mulțumesc. (*Iese*).

Prez.: E simpatică.

Secret.: Pare cam simplă.

Prez.: Ei, doar n'avem nevoie de titluri academice, ci de femei frumoase și cu farmec. Și asta are destul charme. (*Mică pauză*) Nu mai vine nimeni. Eu, draga mea, trebuie să fiu la comitet mai înainte. Și e fixat pentru ora 5.

(*Doamna prezidentă își pune pălăria și se studiază amănunțit în diferite poziții în fața oglindei. Domnișoara secretară e ocupată profund cu lustruirea unghiilor. După o pauză se aude un ciocănit.*)

Prez.: Poffim!

(*Intră foarte timid un tânăr elegant.*)

Fănică: S...sărut m...mânușele.

Prez.: (*volubilă*) Bon-jour, bon-jour!

Fănică: I...imi d...dați voce: s...sunt F...fănică S...sperianu.

Prez.: Ce doriți?

Fănică: A...am venit p...pentru... asta cum îi zice... (*Scoate un jurnal și-l dă prezidenteii.*)

Secret.: Pentru chetă?

Fănică: D...da!

Prez.: (după ce l-a studiat amănunțit, în timp ce Fănică se frământă sub privirile ei) Mda! Exterior agreabil.

Secret.: (ca să-l încurajeze) Foarte agreabil.

Prez.: Destul de prezentabil.

Secret.: Foarte prezentabil!

Prez.: Și totuși... nu știu dacă o să poți...

Fănică: (repede) P...pot, d...doamnă, p...pot.

Prez.: Vezi domnul meu, că d-ța te exprimi cu oare care ezitări, ca să zic așa, și la chetă e nevoie de vorbă agreabilă.

Fănică: E...eu a...am observat c...că vorbesc n...numai d...domnișoarele.

Prez.: Da, când se adresează domnilor. Doamnelor însă trebuie să le vorbești d-ța.

Fănică: (spăimântat) C...cum? D...doamnelor eu t...trebuie să le v...vorb...besc?

Prez.: Sigur! Noi, domnul meu, ne sprijinim cheta pe un principiu biologic: acela al atracțiunii reciproce, și în cazul nostru succesive. Domnișoarele noastre fac chetă numai la domni și domnii numai la doamne. Este un gest caritabil care cere destulă artă. Și el se sprijină pe un exterior agreabil, — acesta îl ai, — pe gest catifelat, — și l'ai putea dobândi cu oare care bunăvoință, — și pe vorbă. Și vezi, d-ța...

Fănică: (descurajat) S...sunt c...u totul pierdut! Eu n...nici-o dată n...nu p...ot vorbi c'o f...femeie.

Secret.: Pentruce?

Fănică: S...sunt f...foarte t...timid.

Secret.: (se apropie) Ești timid!?

Fănică: (se dă înapoi.) C...cumplit d...dudue! C...când mă a...propii de-o d...doamnă sau d...domnișoară, m...mă apucă... asta cum îi zice... e...emoția.

Secret.: Foarte interesant! Mai ales, pentru timpul nostru... (Se apropie.)

Fănică: V...vă rog d...dudue, nu m...mă p...persecutați! (Se dă înapoi.)

Prez.: Dar domnul meu, e cu totul neexplicabilă....

Fănică: T...timiditate...tatea mea: Ș...știu! Din p...pricina asta v...vorbesc așa de g...greu. C...când nu s emoționat n...nu mai a...am această g...greutate d...de e...exprimare. E o m...mare ne-norocire.

Prez.: Nu mă miră timiditatea dumitale, ci prezența aici la noi. Doar știai că trebuie să umbli la chetă c'o domnișoară.

Fănică: T...tocma a...aci îmi vedem s...salvarea!

Secret.: Cum așa?

Fănică: F...foarte simplu, d...dudue. F...fiind silit d...de asta cum îi zice...chetă să u...umbli c'o d...domnișoară, mă o...obiș-

nuiam c....cu p....prezența unei f....femei. Ș....și d....dacă mi-ar
f...fi a....arătat.... asta cum îi zice.... p....puțină b....bunăvoință....

Prez.: Imi pare foarte rău domnul meu, că nu-ți putem fi... Ba
da! (*Către secretară*) Să-i dăm pe domnișoara Tanța Floridi.

Secret.: Nu, doamnă prezidentă! Cu d. Sperianu o să fac eu
chetă.

Prez. (mirată): Par'că ziceai că nu mai faci chetă?!

Secret.: O binefacere, doamnă! Trebuie să fac un sacrificiu!

Fănică (fericit): V....vă m....mulțumesc d....dudue. T....toată viața
a...am să vă p...port...asta cum îi zice... r....recunoștință.

Prez.: La revedere, dragă! Bon-jour, domnule.

Secret.: La revedere, doamnă prezidentă.

Fănică: S...sărut m...mâna.

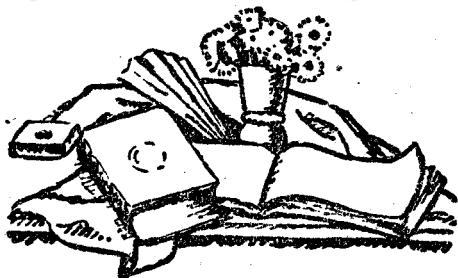
Prez.: (*in ușa*) Bine înțeles, că tu poți să-ți oprești sectorul
care-ți convine. Și succes! (*Ese*).

Fănică: (*se pregătește de plecare*) S...sărut m...mânuța!

Secret.: Mai rămâi puțin, domnule Sperianu, trebuie să cunoști
instrucțiunile!

VLADIMIR NICOARĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cronica politicei externe

— Turburările din Indii —

Dintre marile posesiuni engleze numai India n'a obținut încă o autonomie administrativă, fiind ținută sub controlul sever al autorităților de ocupație.

Cauza trebuie căutată, după concepția britanică, în lipsa de maturitate politică a populațiilor indiene, incapabile să se guverneze singure, spre deosebire de canadieni, australieni și africanii de sud, în majoritatea lor de origine europeană, și prin urmare maturi pentru orice fel de libertăți.

India însă este populată de un amalgam de popoare fanatice și refractare civilizației europene, cari, dacă li s'ar acorda independența sau numai autonomia, ar începe să se războiască între ele, distrugând toate operele create la ei de englezi, în decursul ultimelor două secole.

Dușmănia dintre hindușii mohamedani și adepții religiei brahmane este, de pildă, seculară și pacea între adepții celor două creștinși religioase nu este menținută decât grație autorităților engleze. Lipsind acestea, dușmănia latentă s'ar transforma repede într'un lung și sângeros război civil, periclitând nu numai interesele Englezei, ci a tuturor statelor având interese în Indii.

Din aceste motive, Englitera, a cărui politică în colonii a fost și este liberală, acordând dominioanelor o foarte largă autonomie, nu crede încă momentul sosit ca să acorde și Indiilor aceleași drepturi.

* * *

În decursul lungii stăpâniri engleze, locuitorii Indiei au încercat de repețite ori să-și recapete libertatea. Pe la mijlocul secolului trecut, o sângeroasă revoltă generală a sdruncinat din temelii stăpâ-

nirea engleză, neputând fi reprimată decât cu multe greutate și sacrificii.

După 1870 însă popoarele, dându-și seama de neputința lor, s'au liniștit, și englezii au reușit să administreze țara, mai mult sau mai puțin nesupărați.

În decursul războiului mondial s'au redesteptat însă și în Indii veleități de libertate și independență. Bărbați de seamă, adăpați la cultura europeană, printre aceștia, în primul rând, *Mahatma Ghandi*, s'au pus în fruntea mișcării pentru autonomie, cerând și pentru patria lor aceleași drepturi pe care le-au obținut, încă de mult, celelalte dominioane.

Cu timpul, această mișcare și-a schimbat însă țelul și astăzi Ghandi și partizanii lui nu se mai mulțumesc cu simpla autonomie, pretinzând nu mai puțin decât o independență completă, cerând englezilor să părăsească țara.

Ghandi și-a dat însă seama, că o revoluție cu armele în mână ar avea toate șansele să fie înăbușită în sânge de trupele engleze, cărora n'ar putea să-i opună decât o mare mulțime de hinduși fanatici, totdeauna gata să-și sacrifice viața, dar sortiți unei înfrângerii sigure.

De aceea, el a adoptat alte mijloace, crezând că cu ajutorul acestora va ajunge mai degrabă la scop. Ghandi crede că, îndemnând poporul să nu dea ascultare ordinelor și să nesocotească legile, va învinge forța englezilor; că, prin indiferența populației față de ocupații, poate să distrugă stăpânirea străină, paralizând administrația și dezorganizând comerțul și industria; că, făcând imposibilă guvernarea, interzicând englezilor orice speranță de a frage vreun beneficiu din exploatarea lor și izolându-i complet în mijlocul unui popor ostil, în număr de câteva sute de milioane, va putea să-și silească să renunțe de bună voie la stăpânirea lor, și să părăsească India.

Acum două luni, considerând că a sosit momentul să pornească lupta prin rezistența pasivă, fără violențe, Ghandi a început-o predicând greva contra monopolului sării. În India, ocele de sare fiind în mâinile englezilor, ei au interes, ca populația să nu consume decât sare scoasă din mîine și furnizată de ei, astfel că au interzis prin legi fabricarea sării prin evaporare din apa mării, cum se practica în trecut dealungul litoralului. Predicând contra acestor legi și îndemnând poporul la nesupunere, Ghandi a reușit un prim succes, fiind ascultat de majoritatea poporului.

Pornind în fruntea unei cete de partizani fanatici, a parcurs pe jos câteva sute de kilometri până la mare, unde, sub văzul autorităților engleze, a făcut „gestul simbolic” al fabricațiunii sării, fiind imitat de partizanii săi.

Incurajat de acest succes, a pornit o nouă campanie, de astădată contra băuturilor fermentate fabricate de englezi, și contra stoffelor de proveniență europeană sau fabricate de englezi în India, predicând abținerea dela orice băuturi alcoolice și boicotarea stoffelor de altă origine decât indigenă.

Lupta continuă astfel, și, deși Ghândi condamnă violențele, îndemnând numai la rezistență pasivă, s'au produs totuși desordini, provocând, cum era natural, represalii din partea autorităților engleze. Asemenea lupte s'au și produs de altfel, în diferite părți ale Indiei, mulțimea ciocnindu-se cu poliția engleză. Ele sunt inevitabile, pentru că mai există, în afară de Ghândi, și alte elemente, cari caută să exploateze fanatismul creat de el.

Astfel sunt unii dintre *naționaliștii hinduși*, cari cred în posibilitatea unei revoluții înarmate, și pe lângă aceștia *bolșevicii ruși*, căutând să profite de orice împrejurare, pentru 'isbânda revoluției sociale. Așa au procedat în China și tot astfel fac acum în Indii.

Dar, afară de acești agenți ai unor interese străine, împingând la dezordini, nici Ghândi nu se va putea menține multă vreme pe terenul strâmt pe care s'a așezat, și, fără voce chiar, va fi atras în lupte violente.

* * *

Fără de rezistență pasivă proclamată de Ghândi, autoritățile engleze au stat la început nepăsătoare, crezând că mișcarea va eșua pentru a doua oară, cum eșuase în 1921, când mai încercase Ghândi să fanatizeze poporul pe aceiaș cale.

Autoritățile au crezut că, ne-existând un pericol real, nu era bine să îndârjească mulțimea prin represiuni severe, și, mai ales, nu vroiau să creieze martiri, făcând mișcarea și mai populară.

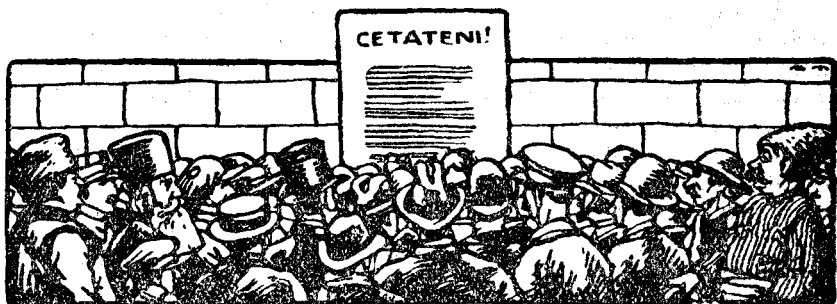
Mișcarea a degenerat însă. La Chittagog, în Bengal, răsculații au atacat depozitele de muniții, la Calcutta, primarul în persoană s'a răsvrătit contra autorităților, silindu-le să intervie cu asprime și să reprime prin toate mijloacele, orice tentativă sedicioasă. Primarul Calcuttei a fost arestat, fiul lui Ghândi a fost condamnat la închisoare și sute de manifestanți au fost trimiși în fața tribunalelor.

Mișcarea s'a transformat, prin urmare, într'o adevărată răscoală și Anglittera se găsește astăzi în Indii în fața unui pericol real, nu imediat poate, naționaliștii indieni fiind lipsiți de organizație, de arme și de maturitate politică.

În viitor însă, agitația actuală, prin starea de spirit pe care o determină în masele populare, poate avea urmări grave, cerând multă prudență din partea autorităților de ocupație, nu numai pentru a reprimă mișcarea, ci mai ales pentru a extermina cauzele care au provocat-o.

V. P. RÂMNICIANU

P. S. Arestarea lui Mathama Ghândi, întâmplată ulterior, nu va avea darul să potolească spiritele, ci dimpotrivă, va face ca mișcarea să alunece și mai mult pe povârnișul violenței.

Cronica politiceii interne

Plebiscitul electoral

De zece ani încoace, aventurierii politici cari alcătuesc așa numitul partid național-țărănesc n'au altă rațiune de existență în viața publică a României, decât *voturile* dobândite în alegeri. Pe acest temei șubred, improvizat prin mijloace prea bine cunoscute, s'a ridicat actuala cârmuire, și lacomă și nepricepută, a dlui Iuliu Maniu. Totul: dela elementara onestitate de gândire a omului care râvnește să conducă o țară, până la suprema afirmare a ideii naționale, a fost *subordonat* captării cu orice preț a naivității sufragiului universal. Orice revoltă a bunului simț jicnit — și fiecare îngrijorare justificată a patriotismului disprețuit — primea acelaș invariabil răspuns: — „Poporul ne vrea pe noi!”

În ceace ne privește, noi ne-am făcut cu prisosință datoria, arătând neconținut tuturor celor cari au consimțit să ne priceapă, că o *zăpăceală trecătoare* a păturilor populare, înșelate la un moment dat de ațâtările vinovate ale unor profesioniști ai urnelor, n'are dreptul să zădărnicească pentru un șir de ani, sau poate pentru totdeauna, realizarea îndelung-așteptatului *ideal istoric*, plătit cu atâtea jertfe. Totuș, fiindcă un retor de bălci, căruia să-i zicem Căpățâneanu, a reușit să convingă zece mii de plugari din județul Olt, că birurile nu trebuiesc plătite; sau pentrucă unui amator de păduri de soiul dlui Aurel Dobrescu i-a venit în gând să asmuțe pe țărani din Făgăraș împotriva *ciocoilor* dela București; — iată, că ceata demagogilor s'a instalat la cârmă, cu toată nepricéperea lor dezastruoasă și cu întreaga lor nesă-șioasă poftă de mâncare. Aici ne-a dus dictatura anonimă a numărului; așa a hotărât sentința fără apel a buletinului de vot analfabet!

Efectele n'au întârziat să se resimtă, și înfînderea lor se poate descifra chiar din rezultatul ultimelor alegeri parțiale, cari, privite tocmai prin prisma *concepției electorale*, dau la iveală concluzii foarte jalnice pentru cârmuirea dlui Iuliu Maniu, și de-a dreptul îngrijorătoare pentru țară. Să constatăm, mai întâi, scăderea categorică a legendarelor *voturi național-țărăniște*. Pierderea a luat, în unele părți, proporția unei adevărate catastrofe. Așa s'a întâmplat în județul Roman, unde guvernul, din cele 17.334 voturi câte a cules la 1928, n'a mai rămas decât cu 8.921: jumătate din proprii săi partizani s'au evaporat! La Caliacra, partidul dela putere obținuse în alegerile generale generale 19.259 voturi. Azi i-au mai rămas 7.134, adică a *treia parte*. La Timișoara, din 82.586 voturi mai are azi 48.357. La Făgăraș, a scăzut dela 15.885 voturi la 10.562 voturi. Și așa mai departe.

Am făcut socoteala. Numai în șase județe, în diferite puncte ale țării, național-țărăniștii au fost abandonați de 93.106 alegători, cari, cei dintâi cuminșiți, au întors spatele demagogiei. Și trebuie să se țină seamă de faptul, că partidele de opoziție — în afară de comuniști — n'au intrat în luptă nicăeri, și că populara ceată a național-țărăniștilor, cu valută atât de scăzută, n'a avut de furcă decât cu câteva candidaturi independente, în jurul cărora s'a strâns, evident într'o măsură mai mică, protestarea antiguvernamentală. Rezultatul alegerii dela Roman, unde d. A. C. Cuza a fost ales cu impunătorul număr de 17.334 voturi, nu dovedește atât creșterea mișcării antisemite, cât demonstrează complectă demonetizare a guvernanților de astăzi în fața naivilor cari i-au aclamat ieri.

Ne întrebăm acum, în ce fel să tălmăcim această derută electorală a unei înjghebări politice primejdioase pentru țară, care nu și mai poate justifica dreptul la viață nici măcar pe baza voturilor obținute în alegeri? Există, oare, în această privință *mai multe* explicații? Noi nu găsim decât una: Demagogia, cum era fatal să se întâmple, și-a trăit traiul. Sufragiile, pe cari a reușit, cu toate acestea, să le mai stoarcă, nu se datoresc decât *exclusiv* metodelor de intimidare întrebuințate pe toată linia, cu o îndrăzneală comună tuturor falșilor ajunși la desnădejde. E limpede pentru oricine, că dacă d. Iuliu Maniu ar fi azvârlit mâine din nou în opoziție, faimoșii săi electori de altădată, deprinși să îmbete pe cetățeni cu apă rece, ar fi luați la goană prefutindeni cu pietre.

Toată lumea își dă seama de acest lucru, numai factorul constituțional chemat să dea deslegarea normală unei aventuri care a durat și așa prea mult, crede că slujește interesele țării menținând la cârmă un guvern incapabil, abuziv și pernicios.

Nu există comunism!

A doua concluzie, pe care cifrele ne silesc s'o tragem din rezultatul recentelor alegeri parțiale, nu mai privește situația electorală a partidului național-țărănist, ci creșterea alarmant de disproporționată a curentelor anti-românești în regiunile dela granița României. Acțiunea

de dărâmare îndreptată împotriva țării noastre întregite s'a pornit, după un plan metodic, dela periferie spre centru. Pe de o parte propaganda comunistă, toleiată cu inconștiență, pe de altă parte solidarizarea agresivă a minorităților, încurajate fără socoteală, amenință tot mai mult consolidarea unității noastre naționale, care, întreruptă din mersul ei firesc prin cărmuirea neghioabă a dlui Iuliu Maniu, a primit în vremea din urmă atâtea lovituri, încât pare că vântul prăbușirii a început să sufle din toate părțile.

În alegerile din Timiș-Torontal, la 1928, comuniștii au avut 3.537 voturi, Astăzi, după 18 luni de guvernare național-țărănistă, au sporit la 25.000 voturi. Iată cadoul pe care d. Iuliu Maniu, stăpânul dumneavoastră de astăzi și sfetnicul răsfățat al Regenței, îl face țării cu prilejul serbării naționale dela 10 Mai, numai într'un punct al țării: Peste douăzeci de mii de cetățeni români din apropierea frontierei, proaspăt câștigași pentru doctrina bolșevică, grație spiritului de prevedere și legendarei sale energii...

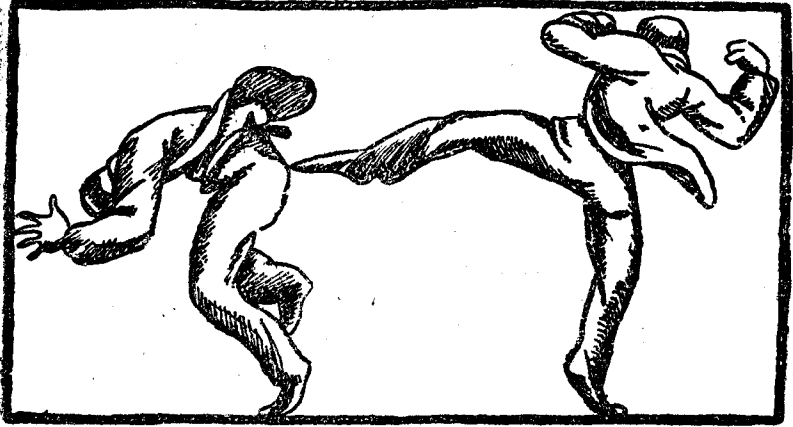
Nu-i de-ajuns?

Să trecem, atunci, la Cernăuți, unde candidatul ucrainean d. V. Dutzak a fost trimis în Parlamentul României cu 16.299 voturi din 61.856 alegători înscriși, într'o luptă în care, reamintim din nou, partidele din opoziție nu s'au amestecat. Socoteala ni se pare lămurită. Înfrângerea rușinoasă, pe care a înregistrat-o obrazul românesc într'un colț al Bucovinei, se datorește exclusiv împrejurării că alegătorii români — aproape 30 mii de abțineri! — au preferat să stea acasă decât să-și mai dea sufragiul lor pentru guvernul actual.

Nici din această întâmplare, atât de elocventă, nu reiese care destul de limpede pentru cei puși să păzească interesele permanente ale țării, primejdia pe care o reprezintă experiența național-țărănistă? Ce mai rămâne de făcut? Față de minoritățile care-au ajuns să ne copleșească pe propriul nostru pământ, d. Iuliu Maniu va veni, desigur, cu panaceul miraculos al paragrafelor, și mai darnice, dela Alba Iulia, iar d. Alex. Vaida, în grija căruia a ajuns paza ordinii sociale în România de astăzi, își va repeta cunoscutul refren struțesc: — „La noi nu există comunism!“

— „Nu există!“ răspund într'un singur glas, dela Timișoara, cei 25.000 noi adepți ai doctrinei lui Lenin. Să dormim, deci, înaltă Regență, liniștiți. Este undeva în Elveția, într'un colț pitoresc, o frumoasă vilă, care ne așteaptă...

ALEXANDRU HODOȘ

GAZETA RIMATĂ

Calamități...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*In două ierni și-o primăvară
Multe-a 'ndurat sârmana țară.
Ba leul nu mai are curs,
Ba ține Vaida un discurs,
Ba-i secetă, ba-s inundații,
Nenorociri pe capul nații,
Iar când e șa ra mai la greu,
Maniu îi trage-un expozeu!
In jur de noi sporesc dușmanii,
La cârmă-s astăzi Severdaniei,
De soartă rău am fost loviți:
Suntem mâncați de paraziți...*

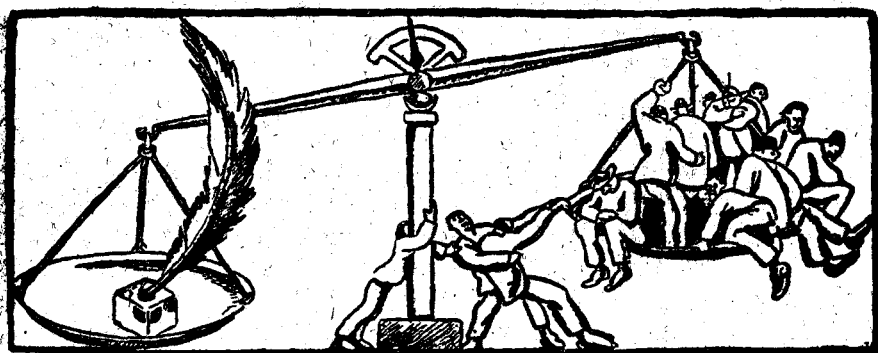
*Dela Ghiulucă la Boilă
Toți și-au făcut listă civilă,
Se 'ngrașe fiecare văr
Și unchiu, ca viermele in măr.*

Cea mai netrebnică jivină
Își plimbă oasele 'n mașină,
Iar cel mai mare peste toți,
Peste samsari și peste hoți,
E tot Dobrescu, directorul.
Il știe-acum întreg poporul,
Il știe orice mameluc, —
Și-l știu pădurile din Ciuc!

Și-acum ne mai veni o știre,
Teribire nefericire,
Lăcustele au năpădit
Ogorul nostru pustiit...
Se-abat pieziș în stoluri grele,
Dar nu-i mai bine nici de ele!
Unde Dobrescu-a operat,
Nici fir de iarbă n'a lăsat!
Deci, negăsind nimic să roadă
Lăcustele, bătând din coadă
Desamăgite, au plecat...
Mă mir, de ce-au aterisat?

LĂCUSTĂ-VODĂ

ÎNSEMNĂRI

Destrămarea. — În sfârșit, sub presiunea morală a opiniei publice indignate, și poate ca urmare a unor intervenții mai înalte, cei doi directori provinciali ai guvernului: dezertorul Moldovanu dela Chișinău și amatorul de păduri virgine Aurel Dobrescu dela Cluj, au fost izgoniți cu rușine, ca nedemni de a mai figura printre slujbașii țării.

Acest desnodământ, care caracterizează de minune valoarea cârmuirii actuale, nu poate fi privit ca un accident neprevăzut, ci ca o consecință firească a experienței național-tărăniste. Gruparea politică, săltață până pe culmile puterii prin practicarea celei mai deșănțate demagogii, n'a stat niciodată să-și selecționeze oamenii, să-i întrebe dacă și-au făcut datoria pe vremea războiului, sau să-i examineze cu luare aminte, dacă sub raportul onestității probabile reprezintă destule garanții. Era de ajuns, că aduceau voturi! Restul nu mai prezintă nicio importanță. Afară de asta, cine era să-i censureze? Cine să-i cântă-

rească? Di Iuliu Maniu, care abia aștepta să ajungă prim-ministru ca să-și plătească datoriile? Di Alex. Vaida, care trimisese dela Viena blestemele sale asupra Regelui Ferdinand, fiindcă îndrăznise să pornească războiul de liberare a Ardealului?

Ceeace trebuia să se întâmple, prin urmare, s'a întâmplat. Destrămarea de acum apare ca un destin congenital, pe care nimic și nimeni, nici chiar interminabila, — și inexplicabila, — încredere a factorului constituțional nu-l putea evita. Stăm și privim la lichidarea necesară și fatală a unei triste aventuri, având înaintea spiritului nostru, prezentă, o unică nedumerire: De ce se face această operație pe spina țării? N'ar fi mai nimerit, în interesul salubrității, ca descompunerea partidului național-tărănist să se desăvârșească în izolarea binevenită a opoziției?

În locul unui guvern omogen, cu prestigiu și autoritate, România suportă astăzi tirania analfabetă a unei improvizării politice, nestatornică în forma ei lăuntrică, im-

potență în afară și compromisă pe toate țărâmurile. Unul după altul, stâlpii regimului actual se prăbușesc sub povara propriilor lor greșeli, a propriilor lor scârbe sau a propriilor lor păcate. Iată-l pe d. Mihai Popoviți nevoit să-și facă bagajele, fiindcă și-a plasat cumnatul în Regență; iată-l pe d. Aurel Vlad debarcat, mai cu voia, mai cu sila, și expedit, ca un pacient incomod, la sanatoriu; iată-l pe d. Gr. Iunișan silit să demisioneze, ca să nu fie jupuit de viu de bunii săi tovarăși din Ardeal; iată-l pe d. general Alevra pofțit fără prea multă ceremonie, să lase departamentul Comunicațiilor pe seama competenței tehnice a d-lui Pantelimon Halippa. Iar acum, după supărarea buclucașe a d-lui C. Stere, *pour la bonne bouche*, iată și exoflitrarea pentru motive prea puțin onorabile a ambilor directori ministeriali, prin mijlocirea cărora trebuia să se realizeze fainoasa reformă administrativă descentralizatoare a ocupațiilor de astăzi. Cel dintâi, a fost silit să plece fiindcă a fugit din armată în zilele grele ale refugiului în Moldova; celălalt, fiindcă după mărturisirea omului său de încredere Tiberiu Oprea, zis Vornic, împărțea pădurile statului la samsari și primea șperțul corășpunzător, discret și mirositor, în locul cel mai potrivit pentru asemenea afaceri, la closet...

Rămâne de văzut, dacă cei doi electori ai regimului, maziliți atât de sângeros, se vor împăca, resemnați, cu soarta ce le-a fost hărăzită. Ei se scotesc, probabil, profund nedreptățiți, într'un partid unde faptele pentru care-au fost sacrificeți nu sunt o raritate: D. Moldovanu dela Chișinău pregătește, zice-se, întru apărarea sa, o broșură cu toate discursurile rostiți împotriva României de d. Csicsó-Pop în Camera de la Budapesta. Cât privește pe d. Aurel Dobrescu, mai ingenios și mai cutezător decât camaradul său de suferință, acesta pune la cale o reabilitare a sa pe cale electorală, căci, după cum ne dă de veste Adevărul, ar voi să provoace o vacanță par-

lamentară în județul Făgăraș, să se înfățișeze din nou înaintea alegătorilor, pentru a fi reales deputat. Fostul subsecretar de stat dela Domenii a început să aprecieze iarăș principiul imunității membrilor Corpurilor legislative.

Am vrea să vedem și această ispravă, ca să ne convingem pe deplin despre utilitatea votului universal, egal, secret și obligatoriu...

Lista civilă. — Primul-ministru de astăzi al României nu are, după cum se știe, nici un fel de ocupație avuabilă, din care să-și poată câștiga, în văzul tuturor, o existență onorabilă. În privința aceasta, ca și în altele de-alfel, dl Iuliu Maniu constituie o ciudată excepție, cu care nu ne prea putem mândri înaintea Europei. Vă aduceți aminte, că d. Raymond Poincaré, după ce a descins din fotoliul de președinte al Republicii franceze, și-a reluat, foarte firesc, meseria de publicist și de avocat, deși venitul său i-ar fi permis să petreacă restul vieții într'un *dolce far niente* de ilustru pensionar al gloriei politice. Șeful guvernului național-tărănist dela noi, a cărui avere particulară se reduce la cei șapte pruni și patru meri din Bădăcini, nu mai practică advocatura de douăzeci de ani, iar purtător de condei n'a fost, să ierțai, niciodată.

Vă întrebați, atunci, probabil, din ce trăiește acest reformator al moravurilor publice din țara noastră? Rudele și amicii săi, deopotrivă de numeroși, vă vor răspunde, foarte candid, că d. Iuliu Maniu face datori. Ferice cine-l împrumută, dar cei mai minunat dintre toate, e că, din când în când, și plătește, deci la nedumerirea de mai sus se mai adaugă încă una: Cu ce plătește, cum plătește și de unde plătește?

Să fim ierțați pentru această incursiune indiscretă în afacerile particulare ale unui fruntaș atât de respectat al vieții noastre publice, dar, în definitiv, dacă dăm cuiva destinele țării pe mână, se cuvine să știm pușintel cu ce fel de exemplar uman avem de

a face. Individualiști incorrigibili, nu acordăm nicio încredere unui sistem de guvernământ, oricare ar fi el, până nu examinăm, măcar în treacăt, persoanele mai mult sau mai puțin onorabile, care-l reprezintă.

Să vorbim, de pildă, despre sistemul, mai întâi combătut cu învierșunare apoi adoptat de național-țărăniști cu frenezic, al fondurilor secrete. Vom înșira, în prealabil, câteva cifre și poziții bugetare. Începem la Prezența Consiliului de miniștri, unde tronează, în momentul de față fostul avocat fără procese dela Blaj, aveva anul trecut un buget de 12 milioane 791 mii lei, dintre cari 7 milioane 200 mii pentru personal și 5 milioane 285 mii pentru materiale. Anul acesta, la cererea dlui Iuliu Maniu, suma totală a acestuia buget s'a ridicat la 114 milioane 250 mii, aproape înzeisit. Ei bine, sunteți curioși să știți ce se face cu acest bănet? Vă vom spune, cu prețiosul document în mână, că aproape jumătate din cele peste 114 milioane apucă spre destinații necunoscute.

Adică:

Pentru menținerea și înlesnirea legăturilor cu străinătatea: 2 milioane 500 mii lei.

Cheltuieli în legătură cu mișcarea internațională, culturală și umanitară: 5 milioane lei.

Majorațiuni speciale pentru străinătate: 13 milioane lei.

Pentru informațiuni politice și economice: 2 milioane lei, și, în fine, fără nicio altă explicație:

Fond la dispoziție: 26 milioane lei.

Iată, în total: 50 milioane lei din visteria greu încercată a țării, pe care dl Iuliu Maniu, cărmăuitorul fără izvoare cunoscute de venituri, le mănăiește după bunul său plac fără să dea socoteală nimănui, și care au fost introduse în bugetul prezidențial Consiliului de miniștri acum înțala oară, la dorința sa. Am vrea cu tot din adânsul să credem, că mișcarea internațională, culturală, umanitară (și mai cum?) are neapărată nevoie, pentru a prospera, de cele 3 milioane lei din buzunarul contribuabilului român, oferite în cea mai mare

taină prin mijlocirea d-lui Iuliu Maniu, sau că cele 26 milioane lei puse la dispoziția aceleiași mâini darnice (să nu știe dreapta ce face stânga!) sunt indispensabile unor plăți misterioase și urgente, asupra cărora se cuvine să păstrăm o tăcere de mort-mânt. Sssst! Nu se poate spune cine-i papă...

Cu riscul de a săvârși un păcat strigător la cer, suntem nevoiți să spunem, că această discreție rentabilă (tăcerea e de aur!) ni se pare mai mult decât suspectă. Omul politic fără meserie, care și plătește datoriile într'un chip atât de miraculos când vine la putere, a pretins și i s'a pus „la dispoziție” — termenul e oficial — o listă civilă de câteva zeci de milioane lei, ca să-i întrebuințeze cum s'o pricepe mai bine. Ce să adăugăm la aceasta? Când presa național-țărănistă a ridicat împotriva d-lui Octavian Goga acuzații calomnioase în legătură cu folosirea unei sume de 13 milioane lei din excedentul atribuit ministerului de Interne, directorul *Țării Noastre* a venit cu acțe și chitanțe, justificând până la centimă repartizarea fondului în chestiune.

E în stare d-l Iuliu Maniu să procedeze la fel?

Aud?

O punere la punct. — Intors dela Acqui, unde a stat trei săptământ pentru a se repauza, d-l general Averescu răspunde printr'un interviu acordat ziarului *Indreptarea* comentariilor tendențioase, cari au înfățișat această călătorie ca o încercare de a obține sprijinul Italiei pentru dărâmarea cât mai grabnică a guvernării național-țărăniste. Se știe, că ziarul italian *Il Messaggero*, înregistrând unele declarații fanteziste ale d-lui Alex. Vaida, a publicat o desmințire în această privință. Iată cum șeful partidului poporului pune lucrurile la punct:

M'a surprins și de astădată ușurința cu care presa italiană, în cazul acesta *Il Messaggero*, reproduce cele ce văd lu-

mina în presa românească interesată, fără a-și da seama de eroarea în care cade.

Ziarul italian face o regretabilă confuziune între raporturile dintre două țări și raporturile dintre guvernele acelor țări. Guvernele sunt trecătoare și ele diferă, prin mentalitatea lor, unul de altul, și deci și raporturile dintre guvernele celor două țări pot varia dela an la an.

Bunăoară: ce deosebire între raporturile guvernului italian cu guvernul român din 1924—25, și raporturile dintre același guvern cu guvernul român din 1926—27? Raporturile însă dintre două țări au alte baze și alte rădăcini, cari dau un caracter de permanență și de independență față cu fluctuațiunile mentalității guvernelor trecătoare. Exemplu: în Octombrie 1929, raporturile dintre guvernul italian și cel român, nu puteau să fie decât bune, pentru că cele două țări sunt legate printr-un pact de amicitie. Manifestația noastră era ostilă guvernului nostru și totuși când manifestații noastre au întâlnit, întâmplător, trăsura ministrului italian, amic oficial al actualului guvern, au salutat-o cu strigăte de călduroasă simpatie.

Repet că eu m'am dus în Italia ca să-mi caut sănătatea și să mă repauzez. Repet că nu m'am gândit niciodată să caut un sprijin în străinătate și să pun în serviciul luptelor noastre interne legăturile personale ce aș avea peste frontiere. Toate cele spuse în această privință, cad în ridicol.

Dar dacă aș fi voit, într'adevăr, să intrerând ceva în legătură cu particularii din Italia, nu știu ce m'ar fi putut împiedica, și nu știu întrucât afirmațiunile riscate ale d-lui Vaida ar fi putut să le influențeze.

De aceea, este regretabil că *Il Messaggero* n'a putut avea, în momentul când a redactat comentariul, prezentă înaintea spiriiului deosebire ce există între raporturile oficiale dintre două țări și raporturile private dintre locuitorii acelor țări.

Fără să căutăm a cîși subtilțelesuri printre

rânduri, credem că sensul acestor lămuriri nu va scăpa nimănui.

Agonia țărănismului. — În revista *Aurora*, pe care d. dr. N. Lupu a scos-o de curând pentru a înlocui cotidianul său cu același nume, cineva face, în cuvinte simple, panegiricul fostei grupări țărăniste a dlui Ion Mihalache, naufragiată fără scăpare în actuala guvernare prezidată de d. Iuliu Maniu. Amărăciunea vechilor tovarăși de arme rămăși fideli dlui dr. N. Lupu, el însuș unul dintre cei dintâi pioneri ai mișcării țărăniste, ni se pare și nouă pe deplin justificată. Țărănismul de dincolo de Carpați, crescut ca un vlăstar fără rădăcină pe trunchiul popularității dlui general Averescu în 1919, se găsește astăzi în agonie. L'a ucis comitetul de o sută!...

Fenomenul ni se pare foarte caracteristic, și ar merita o analiză mai stăruitoare. În câteva cuvinte, s'ar înfățișa astfel. Închinând steagul vechiului Regat înaintea îndrăzneței acțiunii a regionalismului din Cluj, gruparea țărănistă a dlui Ion Mihalache a suferit cea dintâi efectele valului de protestare ridicat pretutindeni, dela Severin la Dorohoi, împotriva cărmuirii brutale și nesățioase a oamenilor dlui Iuliu Maniu. Cu o metodică stăruință, fostul președinte al Consiliului dirigent dela Sibiu și-a urmat planul de măcinare lentă, — această-i tactica sa unică, — de uzură tot mai accentuată a ramurei țărăniste în partidul nou înjghebat. A căutat să câștige partizani personali în vechiul Regat, fără să admită, în schimb, cel mai mic amestec în politica locală din Ardeal. Acceptând toate umilirile, redus la un rol de mâna a doua, desorientat și incapabil de reacțiune, d. Ion Mihalache s'a eclipsat, poate ostentiv, poate scârbit, poate convins că reavanșa sa va veni cândva.

Până una-alta, însă, țărănismul din vechiul Regat, pierzându-și orice elan combativ și orice încredere în propria lui misiune, se evaporează văzând cu ochii. Alegerea recentă dela Roman n'ea dat imagi-

nea justă a rostogolirii. Tribunii poporului de altă dată nu mai contează nici ca o forță electorală... Spunând adevărul întreg, trebuie să precizăm că această prăvălire nu se datorește numai procesului fatal de lichidare a demagogiei, ci rezultă, mai ales, din protestarea hotărâtă a vechiului Regat, oferit ca peșceș de învățătorul dela Topoloveni, cavalier al ordinului Mihai Viteazul, fostului avocat din Blaj, voluntarul austriac de pe vremea războiului de desrobire a Ardealului...

Mussolini și războiul. — Discursurile cu caracter militar, pronunțate de Ducele în răstimpul de patru ani cât a fost ministru al armatei, al marinei și al aviației, au fost adunate în volum. În prefața scrisă de cunoscutul literar Aldo Valori, găsim următoarele despre gândurile lui Mussolini față de un eventual război.

— „Mussolini nu se gândește la război, nici la cuceriri sângeroase. Trebuie să fie cineva nebun sau de rea credință pentru a presupune că Ducele nu face caz de gravitatea unei aventuri militare, chiar în proporții reduse. Trebuie să ignorezi sensul său practic pentru a-l crede capabil să riște soarta patriei pe cartea unui război provocat. Trebuie, în sfârșit, să nu fi înțeles profunda sa umanitate și sensibilitatea sa, pentru a admite că visează cu ochii deschiși și imposibili distrugerii și masacrării. Toate acestea sunt nerozii. Pacea este pentru Italia, locuită de un popor muncitor, de negustori și țărani, preocupați să-și agonisească bogăția de mâine, o speculație mult mai bună decât oricare război. Toți, Mussolini nu este așa de pacifist încât să escludă, în mod ipocrit, războiul din seria evenimentelor posibile; el îl consideră în anumite cazuri drept necesar; în altele, de ce nu? ca drept. Dacă războiul nu este nicidecum o afacere bună, aceasta nu înseamnă că nu trebuie să recurgi, când e nevoie, la arme... De altfel, războaiele nu se fac totdeauna pentru că vrei să le faci, ci pentru că îți sunt impuse. Ne găsim atunci în cazul de

legitimă apărare. Și cu cât un stat va fi mai pregătit să se apere, cu atât mai probabil este că nimeni nu va îndrăzni să-l atace; pe când dacă un stat este sau pare dezarmat, el devine de îndată obiectul răvnei universale, și prin urmare cauză, ocazie și pretext de război“.

Biograful lui Mussolini explică apoi cauzele pentru cari Italia trebuie să se înarmeze. El pretinde că patria lui are prea puțini prieteni în lume, — ceiace nu este tocmai adevărat, pentru că nici Franța, nici Anglia, marile puteri conservatoare, pe care le vizează, nu-i sunt dușmane. Aceste sentimente de vrăjmășie, Valori le găsește explicabile prin marile progrese făcute de Italia. Dar să-l lăsăm să vorbească el însuși:

— „Dintre toate finerile națiunii nici una mai mult decât Italia n'a întâlnit pretutindeni atâta neîncredere și dușmănie, și aceasta din două motive principale: întâi, pentru că formația sa politică unitară s'a realizat într'o fază foarte delicată a situației europene, turburând vechile poziții a unora dintre marile puteri conservatoare; al doilea, pentru că finerețea sa vecinică, puterea sa demografică, capacitatea sa de muncă, justa sa ambiție de-a se inspira din amintirile cele mai glorioase pe care vre-un popor le-a posedat vreodată, fac din Italia, printre națiunile renăscute, cea mai periculoasă și cea mai incomodă, sau părănd cel puțin cu atare adversarilor noștri și concurenți. Această situație pe care n'am creat-o noi, însă pe care trebuie s'o cunoaștem și s'o cântărim francamente, ne impune o solidă organizație militară“.

Acestui fel de a vorbi nu-i lipsește, cel puțin, sinceritatea.

Bibliografie. — În editura „Cărții Românești“ a apărut interesantul volum de proză al dlui Adrian Maniu: *Jupânul care făcea aur*, destinat, prin căldura comunicativă a inspirației și noutatea necăutată a formei, unui trainic și onest succes de librărie.